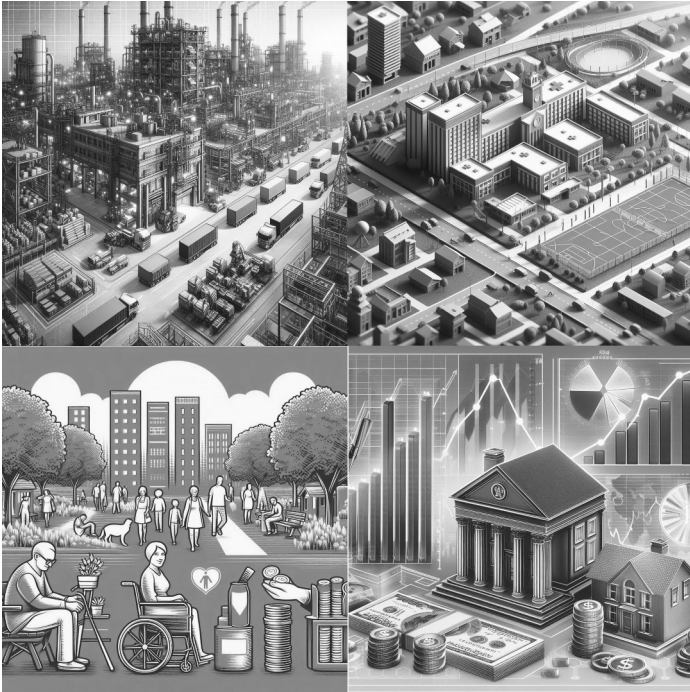




Samenlevingseconomie

met een stabiel financieel systeem

Jan Lindenbergh

COLOFON

Eerste druk augustus 2025

ISBN: 978-90-830142-4-1

Vormgeving omslag:

Marcel Baatsen

Vormgeving/opmaak: MraCle Uitgeverij

© Copyright 2025, H.L.J. Lindenberg.

Alle rechten zijn voorbehouden. Reproductie, geheel of gedeeltelijk, zonder schriftelijke toestemming van de auteur is verboden.

Samenlevingseconomie

met een stabiel financieel systeem

Jan Lindenberg

Voorwoord

In de eeuwenlange geschiedenis zijn de eenvoudige menselijke samenlevingen geworden tot gecompliceerde cultuurverschijnselen dankzij de vele menselijke handelingen en innovaties zoals die trouwens nog steeds plaatsvinden. Deze cultuurverschijnselen hebben zich in het bijzonder op de volgende twee manieren gemanifesteerd: enerzijds in *het produceren* van al die materiële goederen die nodig zijn voor de gehele samenleving en welvaart. En anderzijds is er op vele wijzen gewerkt aan *structuring* van de samenleving met als doel het voortbestaan ervan te verzekeren. Dit alles heeft tot een steeds complexer functioneren van de samenleving geleid. De rationele manier van denken van de mens heeft voor veel goede oplossingen gezorgd. Maar door de complexe situaties zijn er ook verstoorde verbanden in de samenlevingen ontstaan.

Deze verstoorde verbanden vinden we ook terug in het economisch denken en handelen. Opvallend is dat dit economisch denken zich vooral heeft gericht op de wijze van produceren, de handel en de marktwerking. Hierbij is het streven in termen van maximalisatie van inkomsten en winsten in het algemeen de drijfveer geweest die handelingen bepaalde. Met de introductie van de Samenlevingseconomie (later in deze verhandeling ook wel afgekort als SLE) hebben we behalve met de productie ook met de verdeling van de welvaart te maken. En wel op zodanige wijze dat daaruit een continu werkend systeem voortvloeit dat redelijke welvaart en welzijn schept voor alle leden van die samenleving. Uit het functioneren zal blijken dat dit alleen is te bereiken wanneer bij elke stap in het functioneren van de Samenlevingseconomie aan onderlinge evenwichten wordt voldaan. Daarbij is het denken in interactief functioneren een belangrijk hulpmiddel

om tot evenwichten te komen. Het begrip interactief is in de bijlage “De mens en de werkelijkheid” verder uitgewerkt. Uit het interactief functioneren komen voor de mens nieuwe samenhangen en structuren voort, die aan het causale denken ontgaan. Zo ontstaan gekoppelde evenwichten. Deze processen resulteren uiteindelijk in de SLE.

De economische ontwikkelingen zouden echter niet mogelijk zijn geweest zonder de ontwikkeling en het gebruik van geld als ruilmiddel. In de laatste eeuwen heeft dit zich ontwikkeld tot muntgeld uitgegeven door de centrale overheid. De waarde van het geld werd gekoppeld aan de waarde van het goud. De gouden standaard is echter de eerste helft van de 20^e eeuw losgelaten. Dankzij de invoering van geld als ruilmiddel werd handel vergemakkelijkt. Echter heeft de invoering van geld ook tot verstoringen in de financiële en economische verhoudingen geleid. Het gebruik van geld als ruilmiddel onttaarde in geld als bezitsmiddel waarmee zelfs macht kon worden verkregen. Dit heeft tot gevolg dat er in de samenleving scheve economische en maatschappelijke verhoudingen zijn ontstaan. Deze onevenwichtigheid in de financiering van de economie past niet in de Samenlevingseconomie.

De consequenties van deze verstoringen in de huidige economie komen in de beschrijving van de Samenlevingseconomie aan de orde. Door deze verstoringen is het niet mogelijk de Samenlevingseconomie te baseren op het huidige economische denken. De huidige economie heeft tot een bepaalde verdeling van inkomen en bezit in de samenleving geleid. Deze verdeling hangt samen met de verschillende wijzen waarop de gezinsinkomens (de koopkracht) verkregen worden. Op basis hiervan kan de samenleving in vier hoofd-sectoren worden ingedeeld. Deze

indeling wordt in de hierna volgende tekst beschreven en vormt uitgangspunt voor de Samenlevingseconomie. Dit leidt uiteindelijk tot nieuwe inzichten in de economische en financiële structuren waarmee de verdeling in de samenleving samenhangt.

De ontwikkeling van de Samenlevingseconomie is een ontdekkingstocht geweest. Deze ontdekkingstocht is in de hierna beschreven opbouw van de Samenlevingseconomie verder uitgewerkt, waarbij deze opbouw in 12 stappen is weergegeven. In feite vraagt de kennismaking met de Samenlevingseconomie een zeker leerproces, waarbij de denkwijze waarin de huidige economie gevangen zit deels wordt losgelaten.

De Samenlevingseconomie heeft tot taak de vele economische aspecten in de samenleving te integreren tot een structurele samenhang waarbinnen evenwichtige ontwikkelingen van welvaart en welzijn van de samenleving kunnen plaatsvinden. Deze integratie vraagt om een andere manier van denken dan we gewend zijn bij de huidige economie. Het hiervoor genoemde essay “De mens en de werkelijkheid” licht dit toe, zie bijlage 2. Het lezen hiervan voordat u deze economische verhandeling doorneemt kan helpen bij het begrijpen van wat wordt bedoeld met een “andere manier van denken”. “De mens en de werkelijkheid” nodigt uit te erkennen dat in de samenleving voortdurend interacties plaatsvinden tussen de vele deelaspecten.

Terwijl de huidige economie leidt tot scheve verdelingen, is de Samenlevingseconomie een evenwichtig functionerend systeem. De Samenlevingseconomie in deze verhandeling

brenge diverse aspecten door interacties tot een harmonieuze integratie. Economie groeit uit tot een samenlevingsfilosofie.

Inhoudsopgave

Inleiding.....	12
Stap 1 - Economische ontwikkelingen en een nieuwe manier van denken.....	14
Stap 2 - Structuren in de samenleving.....	17
Stap 3 - Geld als ruilmiddel en bezitsmiddel.....	20
Stap 4 - Herverdeling van koopkracht over de sectoren.....	22
Stap 5 - De grondslagen van het belastingenbeleid.....	24
Stap 6 - Het effect van verhoogde arbeidsproductiviteit.....	26
Stap 7 - Winst en het ruilmiddelcircuit.....	30
Stap 8 - Bedrijfsinvesteringen.....	34
Stap 9 - Herverdeling van Koopkracht binnen elke sector.....	38
Stap 10 - Welvaart en welzijn.....	42
Stap 11 - De gekoppelde evenwichten.....	45
Overheid.....	49
Stap 12 - Instituut voor Samenlevingseconomie.....	53
Samenvatting en conclusie.....	56
DANKWOORD.....	60
BIJLAGE 1 - Variabelen.....	61
BIJLAGE 2 - DE MENS EN DE WERKELIJKHEID.....	64

Inleiding

De Samenlevingseconomie (SLE) heeft tot doel een samenhang te ontwikkelen tussen enerzijds de productie van materiële goederen die noodzakelijk zijn voor de welvaart van de bevolking, en anderzijds een zodanige koopkrachtverdeling onder de bevolking tot stand te brengen dat eenieder over voldoende middelen beschikt om op zijn minst een sociaal aanvaardbaar welvaartsniveau te verkrijgen. De totale beschikbare koopkracht is in het volmaakte model gelijk aan de hoeveelheid materiële productie op basis van de marktwaarde. Korte tijdshelpe wordt in het vervolg deze relatie weergegeven met $Q \times P = KK$, waarin Q de hoeveelheid productie, P de marktprijs, en KK de beschikbare koopkracht is.

Volgens Adam Smith (1723 – 1790), door sommigen de vader van de economie en het kapitalisme genoemd, zou een onzichtbare hand in het economische systeem ervoor zorgen dat er een zo groot mogelijke welvaart voor iedereen tot stand zou komen. In de praktijk blijkt echter dat de verdeling van de koopkracht een zeer scheef beeld vertoont, die de coherentie van onze samenleving bedreigt. Komt dit door tekortkomingen in het huidige economische beleid? Of worden structurele samenhangen in de samenleving onvoldoende onderkend? Ontbreekt een economische theoretische basis om tot evenwichtige verhoudingen te komen tussen de betrokken belangen? Stapsgewijs zal dit nader worden bekeken.

Leeswijzer: vier groepen in de samenleving evenals “gekoppelde evenwichten” lopen als een rode draad door deze verhandeling heen. Om de definities hiervan steeds bij de

hand te hebben, zijn ze beschreven op de flappen van de omslag.

Stap 1 - Economische ontwikkelingen en een nieuwe manier van denken

Om de oorzaken van de verstoringen in het huidige maatschappelijke stelsel beter te begrijpen, is het belangrijk om een beknopte historische toelichting te geven op de economische ontwikkelingen. Hierbij wordt ook ingegaan op de structuren die een sleutel kunnen zijn voor het begrijpen van de scheefgroei in de koopkracht. Tot slot wordt de noodzaak van een nieuwe manier van denken benadrukt.

De rol van arbeidsproductiviteit en ruilmiddelen

De verhoging van de arbeidsproductiviteit is te danken aan het vernuft van de mens en heeft altijd een cruciale rol gespeeld in de groei en ontwikkeling van het bedrijfsleven. Toen de ruilhandel van goederen een steeds grotere omvang kreeg, werd een hanteerbaar ruilmiddel noodzakelijk. Dit ruilmiddel evolueerde uiteindelijk tot de huidige financiële systemen. De financiële voordelen van de verhoogde arbeidsproductiviteit droegen bij aan de stijging van lonen en koopkracht, wat de welvaart van de samenleving verhoogde.

Neveneffecten: werkloosheid en sociale verstoringen

Een neveneffect van deze ontwikkelingen was echter dat een deel van de bevolking geen werkgelegenheid meer vond in de productie van goederen. Dit leidde tot een gebrek aan inkomen en ongelijkheid in de verdeling van welvaart. Het bedrijfsleven voelde zich niet verantwoordelijk voor deze groep, wat sociale verstoringen veroorzaakte die tot op de dag van vandaag doorwerken in het maatschappelijke stelsel.